

Tractatvs De Pensionibvs Ecclesiasticis

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1671

Cap. LVII. Extinctionem pensionis gratuitam solo partium consensu fieri
posse. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98356)

Tract. de Pensionib. Eccl. Cap. LVI. 163

Louet. ad regul. de publicand. resign. n. 133. dicens, imputandum ei, qui tantum per procuratorem possessionem est adeptus, cum possit in propria persona; quia leges Regaliorum prouidere debuit.

Sed tamen videtur concludendum, quod capta beneficij possessione per procuratorem, beneficium satis dicatur plenum, & non vacans, ad hoc ut excludatur Regalista; quia satis dicitur plena possessio, quia capta fuit per procuratorem specialiter deputatum: & sic cum hoc casu beneficium non esset vacans, nec de iure, nec de facto, propter apprehensam possessionem, videtur dicendum non esse locum Regiæ prouisioni. Charond. resp. 11. & probatur per text. in cap. accedens 24. de prabend. ubi quod Clericus absens potest per alium de beneficio sibi collato inuestiri, & quod meo nomine

possidetur, ego possidere videor: l. quod meo, ff. de acquir. possess. & hanc sententiam posteriorem tueretur Bultus in tract. regaliū, privileg. 1. n. 8. versio tamen hodie.

Quidquid tamen sit de hac controuersia, cuius hodie decisio expectatur à Consilio Regio, hoc certum est, quod possessio habetur pro capta, quando prouisus habuit legitimum impedimentum, ut non caperet possessionem per seipsum; veluti propter infirmitatem, aut aliam legitimam causam: Forger. du droit de Regale, num. 9. versio. toutes fois quand il y a.

Reliquæ exceptiones, quas proponit Gigas in quest. 100. vel superius aliis in locis explicatæ sunt, vel nihil ferme habent quod speciale sit in hac pensionum materia.

C A P V T L V I I.

ARGVMENTVM.

EX T I N C T I O N E M pensionis gratuitam solo Partium consensu fieri posse: si autem pecunia interueniat, Pontificis requiri auctoritatem. Idemque de pensionis reductione statuendum est: sed si fiat gratuito, & pensio sit loco alimentorum, debet interuenire Magistratus decretum. Quando autem pensio dicatur constituta loco alimentorum. Et in quibus casibus fortiaur naturam contractus, vel ultimæ voluntatis. In iis quæ contractus naturam induunt locus est penitentiæ re integra, & tales dicuntur, quamuis præstitus fuerit paruus consensus. Iuramento autem adhibito, non est opus decreto Magistratus. Et quæ sint pensiones habentes causam onerosam, & quæ lucratiam, illæque quibus cum clausulis concedantur.

S V M M A R I V M.

- 1 Extinctio pensionis gratuita fieri potest ex solo Partium consensu, sed si fiat interueniente pecunia, necessaria est Summi Pontificis approbatio.
- 2 Pensionis extinctio quæ sit anticipatis aliquot annorum solutionibus, indiget Pontificia auctoritate.
- 3 Regressus potest cassari solo Partium consensu coram Notario & testibus; quia hoc tendit ad fauorem Ecclesiæ.
- 4 Cessio beneficij debet fieri in manibus Superioris.
- 5 Reductio pensionis eisdem regitur regulis quibus extinctio, circa requisitam Pontificis auctoritatem.
- 6 Extinctio pensionis fauorabilis est, & illius impedimenta odiosa.
- 7 Extinctio pensionis voluntaria & gratuita vtrum fieri possit sine auctoritate & decreto Magistratus.
- 8 Pensio vti plurimum assignatur loco alimentorum.
- 9 Super alimentis futuris transactio non valet sine decreto.
- 10 Quod locum habet, quando alimenta debentur ex ultima voluntate: vt infra n. 15.
- 11 Pensiones à Pontifice concessæ videntur induere naturam ultimæ voluntatis.
- 12 Quemadmodum legatum, ita & ius illius, qui pensionis est debitor, non statim amittitur ob non solutionem, dummodo illa fiat intra tempus arbitrio boni viri æstimandum.
- 13 Quibus ex clausulis dignoscatur pensionem reseruatam esse loco alimentorum.
- 14 Vtrum verum sit pensiones induere naturam vlti-

marum voluntatum, & quando, & quis inde resultet effectus.

- 15 Super alimentis debitis ex contractu transigi potest sine decreto, secus si ex ultima voluntate: quæ distinctio duplici ratione comprobatur, reiecta contraria sententia.
- 16 Eadem resolutio locum habet in alimentis quomodolibet causa mortis relictis, etiamsi causa conditionis implenda.
- 17 Item locum habet quando alimenta debentur quidem ex contractu, sed originem ducunt ex testamento, vel a'ia ultima voluntate.
- 18 Pensiones ex causa resignationis reseruata induunt naturam contractus innominati.
- 19 In pensionibus ille, qui ex parte sua adimpleuit, potest re integra panitere aduersus eum qui perfectè non adimpleuit ex parte sua.
- 20 Qui solum paruū præstitit consensum super pensioni, non dicitur perfectè adimpleuisse, quia hic consensus est dumtaxat quadam præparatio actus futuri.
- 21 Consensus præstitus per resignantem facit ut pensio contractui equiparetur.
- 22 Pensio quæ non Motu proprio, sed in vim reservationis resultantis ex resignatione fuit concessa, potest gratis extinguī sine decreto.
- 23 Pensiones Motu proprio Pontificis reseruata assumunt naturam ultimæ voluntatis.
- 24 Pensio aliter quàm ex consensu Partium reseruata, extinguī potest sine decreto, quando non habet causam alimentorum.
- 25 Remissio pensionis etiam causa alimentorum reseruata, firmatur iuramento.
- 26 Alimentorum iure sanguinis debitorum remissio non firmatur iuramento.

164 Petri Francisc. de Tonduti Sanlegerij

- 27 Pensiones quæ d'cantur onerosæ, & quæ lucra-
tina; & quæ clausula apponantur in utroque
casu.
28 Pensiones onerosæ censentur assignatæ causâ ali-
mentorum, non autem lucrativæ.

- 1 Q Vamvis pensio Ecclesiastica non possit redi-
mi pecunia sine autoritate Summi Pontifi-
cis, vt diximus *suprà* cap. 24. num. 17. tamen quan-
do illius extinctio fit gratuitò, & sine interuentu
pecuniæ, non requiritur autoritas Pontificis, sed
illa extinctio ex solo Partium consensu facta, vali-
da est, & ex ea nulla incurritur pœna, vt docent
Gomel. *ad regul. de infirmis*, q. 16. pag. 3. *versic. hinc*
est: vbi dicit quod sola voluntate pensio potest gra-
tis remitti absque licentia Papæ, sicut quælibet res
prophana: & quod Rota tempore suo id sæpius
approbavit: argum. *Glossa in can. Agatho, in ver-*
bo, quæ solita, 63. *distict.* & ibi Præpositus: se-
quitur Redoan. *in tract. de simon. part. 2. cap. 14.*
num. 15. Paris. de resignat. lib. 6. quest. 2. num. 123.
2 † vbi dicit, quod quando cassatio pensionis fit an-
ticipatis aliquot annorum solutionibus, non po-
test fieri sine autoritate Papæ, Achill. de Grass.
3 *decis. 6. de renunciat.* † vbi dicit quod sicut in pen-
sione, ita & in Regressu, is qui pensionem obti-
net, aut is qui Regressum habet super beneficio,
potest pensioni, & respectiue Regressui renuncia-
re coram Notario & testibus, nulla accedente Sum-
mi Pontificis autoritate quia tam pensionis quam
Regressus extinctio est fauorabilis Ecclesiæ: cum
per illorum cassationem Ecclesia liberetur à serui-
tute, & libertatem acquirat: & ideo hoc casu non
est locus dispositioni *Clementi. prima, de renunciat.*
4 † per quam decernitur, cessionem, aut renuncia-
tionem fieri debere in manibus Superioris ad id
potestatem habentis, in illis verbis, *in cuius mani-*
buis cessio erat faciendâ. Ita etiam *decisum* fuit apud
eundem Achill. *decis. 7. de Decim. alias 312.* & hoc
vti indubitatim proponit Sanchez *in consil. mora-*
lib. lib. 3. cap. 2. dub. 46. versic. quiniò nota: quibus
addo Gratian. *decis. 158. num. 12.* † Et quod dictum
5 est de extinctione, idem dicendum est de reductio-
ne, vt scilicet reductio pensionis fieri possit gra-
tis, ex sola Partium conuentione: vt deciditur per
Rotam apud Garc. *de benefic. lib. 1. cap. 5. num. 39.*
versic. quod reseruatio: & sic intelligendus est Paris.
dist. lib. 2. cap. 3. n. 129. dum vult reductionem pen-
sionis non posse fieri inconsulto Papa, vt locum
habeat quando reductio fit mediante pecunia: Ro-
6 *ta decis. 454. n. 7. part. 1. divers.* † vbi dicitur quod
sicut pensionis extinctio est fauorabilis, ita & im-
pedimenta extinctionis sunt odiosa: quia impedi-
diunt ne Ecclesia pristinam recuperet libertatem,
& seruitutis prorogationem inducit.
7 In illis ergo casibus, in quibus pensio solo Par-
tium consensu cassari, seu extingui potest, quæ-
ritur vtrum talis extinctio seu cassatio pensionis
fieri possit absque decreto Superioris: † Dubium
8 facit, quia pensiones reseruantur loco alimento-
rum pensionarij, vt dicit Gig. *de pension. quest. 51.*
num. 3. & quest. 69. n. 3. in fine, Roman. cons. 388.
num. 2. † Sed transactio super alimentis futuris
9 fieri non potest nisi interueniente Iudicis autori-
tate, *l. cum hi, ff. de transact. l. de alimentis, C. eod.*
tit. hoc enim alimentorum est priuilegium vt alie-
nari nequeant, *Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 55.*
per totum, Tiraquell. de retract. consanguin. §. 26.
glos. 1. num. 7. fusè Galerat. de renunciat. centur. 1.
cap. 50 per totum, saltem interuenire debet Iudicis

decretum, † maximè cum debeantur alimenta ex
ultima voluntate; dicta *l. cum hi, in principio, Bald.*
in l. pactum, C. de collat. column. vlt. l. as. in l. quæ de
legato, num. 24. ff. de legat. 1. Surd. d. tit. 3. priuileg. 56.
num. 4. & sequentibus, Galerat. d. cap. 50. num. 9.
† Atqui pensiones à Summo Pontifice reseruata
videntur habere naturam legati, & ultimæ volun-
tatis, cum procedant ex gratia Summi Pontificis,
vt dicit Barbof. *in l. diuortio 8. in principio legis,*
n. 34. in fine, versic. eò maximè: Roman. consil. 348.
num. 5. vbi propterea dicit, † quod quemadmo-
12 dum ultima voluntas non vitatur, quamvis id
quod intra certum terminum fieri debebat, fuerit
post tempus præfixum executioni demandatum
arbitrio boni viri; ita pariter dicendum est in
gratia seu mandato Papæ: quia licet impossibile
sit illud, quod in gratia demandatum est, adimple-
ri infra tempus præfixum, non tamen propterea
debet irritum declarari id quod Papa concessit, sed
est postea explicandum intra terminum competen-
tem arbitrio Iudicis; maximè dum agitur de gra-
tia Motu proprio concessa, quæ fauorabilis est:
Ideo licet solutio demandata in Bulla faciendâ in
die festo Annunciationis Gloriosissimæ Virginis,
non possit fieri tempore ordinato ad pensionem
soluendam, tamen sufficit quod postea arbitrio bo-
ni viri solvatur, & ex defectu solutionis in tempo-
re pensionis gratia non annullatur.

Sed vt questio ista melius resoluitur, suppo-
13 nendum est non omnes pensiones Ecclesiasticas lo-
cum alimentorum obtinere, sed eas dumtaxat in
quibus id expressum fuit, veluti illas in quibus
adest clausula, *vt commodius sustentari valeas*; aut
similis, quæ apponi solet, vt in constitutionibus
pensionum quæ sine causa fiunt: Aliæ verò in
quibus similes clausulæ non apponuntur, non
habent naturam alimentorum, vt bene aduertit
Garc. *de benefic. lib. 1. cap. 5. num. 31. versic. nam non*
omnis.

Secundò supponendum est, non esse extra pro-
14 positum id quod in hac controuersia DD. dispu-
tant, vtrum pensiones Ecclesiasticæ potius acce-
dant ad naturam contractuum, an verò ultimarum
voluntatum: quia si contractuum naturam in-
duunt, remitti sine dubio possunt gratis, nulla
accepta pecunia, aut alia re temporali: si verò ac-
cedunt ad naturam ultimæ voluntatis, hoc casu
est difficultas, vtrum redimi, vel reduci possint
sine decreto Magistratus; † cum generaliter con-
stitutum sit, super alimentis futuris transigi non
posse, quando ex ultimæ voluntate debentur, nisi
Magistratus interueniente decreto; secus est si de-
beantur ex contractu: ita distinguunt DD. *in d. l. de*
alimentis, & dicta l. cum hi, §. hac oratio, ff. de trans-
act. Cordub. in l. si quis à liberis, §. parens, num. 76.
& licet Lancellot. dicat hunc intellectum esse di-
uinatum, non tamen à communi intellectu re-
cedendum est, quem ibidem communiter DD. pro-
ponunt, & probat Mantic. *de tacit. conuent. tom. 2.*
lib. 26. titul. 3. num. 8. duplici ratione; Prima est,
quia cum priuilegio alimentorum concurrat fauor
ultimæ voluntatis, *l. alio, l. seruos, l. Mela, ff. de*
aliment. & cibari. legat. in d. §. parens, num. 78. sed secun-
dam approbat. Secunda igitur est, quia alimenta,
quæ ex contractu debentur, originem ducunt ex
facto & prouidentia alimentarij, qui sicut fuit di-
ligens in acquirendo; ita præsumitur diligens fu-
turus in retinendo; ideo liberum illi est super ali-
mentis transigere: quod non eadem ratione locum
habet

Tract. de Pensionib. Eccl. Cap. LVII. 165

habet in alimentis ex testatoris providentia relictis, quæ cum non procedant ex industria & facto alimentarij, non præsumitur quod futurus sit diligens in retinendo: argum. text. in §. ex conditionali, cum ibi notatis, *Instit. de verbor. obligat.* Ita arguit Mantic. dicto num. 8. in fine, quam rationem examinat Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 56. num. 84. & seqq.

Et quod dictum fuit de vltimis voluntatibus, 16 eodem modo procedit siue alimenta causâ mortis relictâ sint, siue relinquuntur ab eo cui aliquid relictum est causâ mortis, vel causâ conditionis implendæ; d. l. cum hi, §. hæc oratio, ff. de transact. Mantic. d. num. 8.

Idem si debeantur quidem ex contractu, sed 17 primordialiter debeantur ex testamento; quod receptius esse testatur Padill. in d. l. de alimentis, n. 9. post Bald. & Alberic. in d. l. cum ijs, §. plane, & Iacobin. in princip. illius legis, num. 10. Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 56. num. 87.

Tertiò supponendum est, quod pensiones debite propter reservationem factam in actu resignationis, induunt naturam contractus innominati, do, ut des; ut dicit Rota decis. 471. num. 2. part. 1. diuers. t. ubi propterea dicitur, quod in istis pensionibus, sicut in contractibus innominatis licita est pœnitentia re integra, etiam si vnus impleuerit, licet alius aliquid fecerit, si perfectè non adimpluerit: Bart. in l. si pecunia, num. 11. ff. de conduct. caus. dat. caus. non secuta. ubi Ias. num. 6. & 11. Claud. de Seyssel. in l. si ita stipulatus, column. 9. de verbor. obligat. t. etiam si præstitus fuerit parvus consensus, qui est tantum quoddam præparamentum ad actum, ut in dicta decisione 471. num. 3. t. & ita 21 pensionem ratione consensus præstiti per Titularem equiparari contractui, dicit Achill. de Grassi. decis. 13. de pens. num. 8. Garf. de benefic. lib. 1. cap. 5. num. 41. & in istis terminis procedunt dicta per Gig. de pens. quest. 1. num. 5. & quest. 99. num. 10. t. & per 22 consequens ex generali Regula superius adducta, quamuis pensio esset loco alimentorum, si tamen non fuerit reservata Motu proprio, sed in consequentiam consensus præstiti per Titularem, potest remitti, minui, vel cassari gratis, nulla Superioris, seu Magistratus autoritate interueniente, sicut dictum est de alimentis ex contractu debitis: Garf. d. num. 41. t. Tota igitur difficultas re- 23 ducitur ad pensiones per Papam Motu proprio, & absque consensu Titularis loco alimentorum impositas, cum ex mente Rotæ similes pensiones capiant naturam vltimæ voluntatis, ut dicit Rota apud Put. decis. 193. num. 2. lib. 3.

Sed resoluendum est, neque hoc casu in remissione gratuita pensionis Magistratus decretum exigi, cum ratio fauoris alimentorum cesserit in isto casu extinctionis pensionis: nam sicut alimentorum præstatio fauorabilis est, & illorum remissio odium continet: ita è conuerso pensionis retentio fauore caret; illius verò cassatio fauorabilis est,

cum Ecclesiam eximat ab onere & seruitute: Paris. de resignat. lib. 6. quest. 2. num. 5 & 6. Achill. de Grassi. decis. 7. de decimis, num. 2.

Et ex his resoluta manent dubia pro contraria opinione allata: quia non procedunt in pensionibus, quæ loco alimentorum non dantur; nec in illis quæ dantur ex consensu, & contractu Titularis; nec in aliis quæ dantur sine Partium conventionione, quæ licet verum esset quod induerent naturam vltimæ voluntatis, non tamen in illis concurreret duplex fauor, nempe alimentorum, & vltimæ voluntatis aduersus remissionem alimentorum; quinimò adesset fauor pro remissione & cassatione pensionis; quia Ecclesia ab illo onere liberaretur, ut dictum est.

Sed adhuc duo sunt hic notanda: Primum, quod 15 in quibuscumque casibus conuentio & remissio alimentorum firmatur iuramento, quamuis in ea non interuenierit decretum Magistratus, secundum veriorum & receptiorem sententiam, quam rueretur Fachin. lib. 3. quest. iuris, cap. 21. quia iuramentum facit ut civilis ratio cesserit, cum Religio præponenda sit Iuris Ciuilis constitutionibus: cap. cum contingat, de iureiur. cap. quamuis pactum, de pactis, lib. 6. Vasqu. de success. lib. 2. §. 18. requisito 29. num. 169. Padill. in d. l. de alimentis, C. de transact. num. 5. Garf. dicta part. 1. cap. 5. num. 34. vers. item illa; Mantic. d. lib. 26. tit. 20. num. 12. t. quod tamen 26 locum non haberet in alimentis debitis à patre filio, cum debeantur iure sanguinis, quæ propterea etiam cum iuramento remitti nequeunt: ut per eund. num. 13.

Secundum est, quod pensionum duo sunt genera 27: quædam enim causam habent onerosam, aliæ lucratiuam: onerosam causam habere dicuntur, quæ dantur vel propter extinctionem litis, vel propter renunciationem beneficij in fauorem alicuius, prout quotidie fieri videmus: sed lucratiuæ sunt, quando vacante beneficio, vni conferitur beneficium, & alteri pensio: hanc distinctionem affert Gig. de pens. quest. 3. num. 4.

Inter hæc duo pensionum genera hæc est differentia, quod in ea quæ causam habet lucratiuam hæc apponitur clausula; *Francisco verò ut commodius sustentari valeat, de alicuius subuentionis auxilio providere volentes, &c.* & hæc clausula censetur appposita loco alimentorum Pensionarij; Roman. d. consil. 388. num. 3. & 5. In pensione autem onerosa, videlicet quando quis beneficium dimittit in fauorem alterius sub reservatione pensionis, non apponitur prædicta clausula, sed sequens; *ne dictus Franciscus ex dicta resignatione, seu cessione nimium dispendium patiat, de alicuius subuentionis auxilio providere volentes, pensionem annuam, &c.* t. Et sic patet quod in primo casu pensio imposita censetur beneficio, loco alimentorum pensionarij: in secundo verò, in quandam compensationem fructuum beneficij dimissi: ita Paris. de resignat. lib. 6. quest. 2. n. 7. & multis seqq.